

Rigsdagstidende.

1850.

Forhandlingerne paa Folkethinget. № 145.

42de Møde.

Mandagen den 25de Marts.

(Forts.)

Cultusministeren (fortsat): Det er nu sagt, at der ikke synes at være Spor af, at der i Cultusministeriet er arbejdet synderligt i denne hele Almueskolevesenet omfattende Retning, og Cultusministeriet i denne Henseende er stillet i en ikke meget gunstig Sammenligning med de andre Ministerier. Jeg kan naturligvis kun svare for den Tid, jeg har ledet Ministeriet. Det er antydet, at min Formand i Ministeriet havde indledet Forarbejder til Reformer, som han ikke kunde komme til at lægge Haand paa, men som han heller ikke har efterladt videre udarbejdede, end det foreligger i hans offentlige Utringer. Jeg maa nu bemærke, at det vel vilde være muligt at eftervise, at der har været en ikke saa ganske ringe Omtanke paa Almueskolevesenet og dets almindelige Tilstand ogsaa under mit Ministerium, og at der ere opfaste og behandlede hidhørende Spørgsmaal foruden dem, som ere fremtraadte i saadanne Foranstaltninger, at jeg har villet forelægge offentlig Beretning derom. Der har været tænkt og arbejdet paa Hjælpe lærernes Stilling; der har maattet foreløbig ordnes Adskilligt med Hensyn til Skolevesenets Deconomie, navnlig Skolelærerhjælpekassernes hele Behandling o. s. v., men det har været mindre Foranstaltninger, som kunde gjøres eller forberedes af den administrative Bei. Men jeg skal med Hensyn til den Sammenligning, der er anstillet, foreløbig blot tillade mig at bemærke, dels at adskillige Ting, der ere bearbejdede af de andre Ministerier, dog ikke ganske ere bleven uden Berøring med mit Ministerium og have krævet Arbejde der; saaledes ville baade Krigsskatte loven og Loven om flere Skatters Sammenlægning vise, at mit Ministerium har bidraget til Arbejder deri. Jeg maa dernæst bemærke,

den gang jeg overtog det, var det mindst ordnede, idet det siden har overtaget en heel Række Institutioner, som skulde sættes i Forbindelse med og indordnes under den ministerielle Administration, under hvilken de før ikke havde hørt, da de nærmest havde staaet i Forbindelse med Goffet eller havt ganske særlig Bestyrelse umiddelbart under Regenten; — men dette forbigaaet, vil jeg bede bemærket, hvad der synes at være overseet, at de Gjenstande, hvorom mit Ministerium skulde forelægge Lovudkast, ere af en anden Art end de Gjenstande, hvorom Lovudkast hidtil ere forelagte; naar der skal gaaes ind paa en almindelig Skolereform — jeg vil i dette Døielik ikke tale om den anden Sag, Kirkelovgivningen — saa har man her ikke blot at gjøre med materielle Interesser, som ad den statistiske Bei temmelig let kunne overskues, og hvor ogsaa Bemærkningen af et Fæltgreb, som muligt kunde gjøres, er let, og hvor man ogsaa snart og let kan komme tilbage fra Fæltgrebet; men man har at gjøre med aandelige Interesser, hvis Behandling have den allerstørste Vanskelighed, og dog har man atter ikke at gjøre med aandelige Interesser alene, men med en Mængde materielle Forhold, der staae hine Interesser og hvad der skal gjøres for dem. I aandelig Henseende skulle vi her først komme paa det Klare med Forestillingerne om Statens Opgave og Ret over Individerne med Hensyn til deres Uddannelse og Individernes Frihed i Forhold ligeoverfor Staten i denne Henseende, og vi skulle dernæst afgjøre Spørgsmaalet om, hvorledes man af Skolens Bei kan bidrage til en virkelig aandelig Uddannelse, saaledes som den kan modtages af Almuen og staae Rødder hos den, og naar disse Spørgsmaal ere klarede saaledes, at derpaa tør bygges Foranstaltninger, der hver Dag ville berøre næsten hver Almuesmands Hus og Familiely, skal der spørges hvor man faaer Midlerne og hvor